

Šľachtiteľský program plemena vresová ovca

Úvod šľachtiteľského programu

Šľachtiteľský program a šľachtenie plemena vresová ovca vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení vyhlášky č. 49/2015 Z. z., Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh; Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootechnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Tento šľachtiteľský program je zároveň vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“). Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobou stanovenými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako uznaná chovateľská organizácia podľa zákona o šľachtení a plemenitbe poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je súbor systematických opatrení a zámerov, vrátane zaznamenávania údajov, selekcie, plemenitby a výmeny plemenných zvierat a ich zárodočných produktov, ktoré boli navrhnuté a realizované s cieľom zachovať alebo posilniť želané fenotypové a genotypové znaky a vlastnosti v rámci cieľovej chovnej populácie. Na základe tohto šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ predmetného plemena. Chovný cieľ sa stanovuje prostredníctvom chovateľských metód, ktoré sú definované pri hodnotení kontroly úžitkovosti.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby mal nadväzovať na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných

krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Je to jedno z najstarších pôvodných nemeckých plemien oviec, ktoré dodnes nebolo účelovo krížené so žiadnym iným plemenom oviec. V 19. storočí sa ich chovalo viac ako 2 milióny, v súčasnosti je ich v Dolnom Sasku okolo 15 000 kusov. Chovajú sa tiež v Poľsku a Anglicku. Patrí medzi hrubovlnové, kožuškové, krátkochvosté plemená. Pretože stáročia bolo chované na chudobných piesčitých pôdach vresovísk, zvieratá sú veľmi skromné s minimálnymi nárokmi na krmivo a odolné voči nepriaznivým poveternostným podmienkam. Plemeno je menšieho telesného rámca. Obe pohlavia sú rohaté, barani majú rohy slimákovito stočené do strán. Uši malé, šikmo postavené. Krk vysoko nasadený, hrud' hlboká a klenutá. Rúno je zložené zo 75 - 80 % podsady s jemnosťou 18 - 25 μm , a zo 45 - 65 μm pesíkov. Celkove je vlna zaradovaná do sortimentu E - F (nad 45 μm). Prevláda šedé sfarbenie vlny, ale vyskytujú sa aj biele jedince. Hlava a končatiny sú čierne s tvrdými paznechtami. Jahňatá sa rodia čierne. Živá hmotnosť bahníc je 40 - 45 kg, baranov 65 - 75 kg. Plemeno má dobré pastevné vlastnosti s dobrou využiteľnosťou aj menej hodnotných rastlín. Prednosťou plemene je dobrá kvalita mäsa s chuťou diviny a nízkym výskytom tuku. Najkvalitnejšia kožušina sa získava z 5 - 9 mesačných jahniat dva mesiace po striži.

Úžitkové vlastnosti

Vresová ovca je plemeno s minimálnymi nárokmi na krmivo, zvieratá pre svoju tvrdosť a nenáročnosť sú vhodné na využívanie trvalých trávnych porastov horšej kvality. Hlavnou úžitkovou vlastnosťou je výborné mäso so špecifickými vlastnosťami. Je tmavé, chudé, jemné, bez tuku a aromaticky pripomínajúce divínu. Plodnosť 150 - 180 %, ročná striž potnej vlny bahníc 2 - 2,5 kg, polročná dĺžka 8 - 10 cm, výtťažnosť vlny 60 - 65 %. Hmotnosť koží z 7 - 8 mesačných jahniat 0,6 - 0,9 kg, plocha cca 0,35 m².

Postup šľachtenia plemena

Základnou formou šľachtenia je čistokrvná plemenitba, so zámerom, aby parametre úžitkovosti u nás chovaných oviec plemena vresová ovca sa vyrovnali parametrom, ktoré sú uvádzané v plemennom štandarde. Šľachtenie je založené na výbere geneticky najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce bude aj naďalej kontrola úžitkovosti. Získané dáta sa v budúcnosti pri dostatočne početnej populácii využijú na výpočet odhadu plemenných hodnôt štatistickou metódou BLUP Animal Model, ktorá umožní korekciu systematických vplyvov prostredia a využije informácie o všetkých príbuzných jedincov v rodokmeni, čím sa výrazne zvyšuje presnosť a spoľahlivosť odhadu. Rýchlejší genetický pokrok predpokladá vyššiu intenzitu selekcie. Genetický vývoj populácie je týmto spôsobom zabezpečovaný hlavne výberom plemenných baranov. Keďže sa jedná o málo početnú populáciu, ktorá sa na Slovensku chová je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov v EU.

Plemenný štandard a chovný cieľ plemena vresová ovca chovaného v SR

Hlavné ukazovatele:

Ukazovateľ		vresová ovca
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Malý až stredný telesný rámec, ovce aj barany sú rohaté s typickým krátkym chvostom. • Neskoro dospievajúce plemeno. • Vlna zmiešaná prevažne šedá (existujú aj biele varianty) sortiment vlny je E - F. • Dobrá kvalita masa s chuťou zveriny a nízkym obsahom tuku.
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Hlavnou úžitkovou vlastnosťou je produkcia jahniat s kvalitným mäsom so špecifickými vlastnosťami a veľmi kvalitnými kožami jahniat vo veku 5 - 9 mesiacov.
	Chovný cieľ	Úžitkové zameranie - produkcia mäsa a vysokokvalitných koží. Prioritné zameranie: produkcia jatočných jahniat
Hmotnosť bahníc	<i>Plemenný štandard</i>	45 kg
	Chovný cieľ	55 kg
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	65 kg
	Chovný cieľ	75 kg
Hmotnosť jariek	<i>Plemenný štandard</i>	35 kg
Hmotnosť aukčných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	45 kg
	Chovný cieľ	55 kg
PDP jahniat do odstavu – jahničky	<i>Plemenný štandard</i>	0,170 kg
	Chovný cieľ	0,200 kg
PDP jahniat do odstavu – baránky	<i>Plemenný štandard</i>	0,210 kg
	Chovný cieľ	0,250 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	nad 45 µm E-F
Plodnosť na obahnenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	220 %
	Chovný cieľ	260 %

*hmotnosť jahničiek do 1 roka musí byť minimálne 2/3 živej hmotnosti bahníc

**uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok, do 1 roku musí mať baran minimálne 2/3 živej hmotnosti aukčného barana